

Рівненський державний

гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів здобувачів
вищої освіти

№ 4
2021

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 4

Рівне, 2021

УДК 159.9+316.6

Студентський дайджест. Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти – Випуск 4. – Рівне: РДГУ, 2021. – 145 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчі редактори:

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 12 від
29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

3. Глинський Б. Соціально-філософський аналіз впливу соцмереж на ціннісні орієнтації молоді [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35004/1/393.pdf>
4. Городецька О. Вплив соціальних мереж на розвиток та соціалізацію особистості. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:79gAjq7jtjYJ:www.aup.com.ua/ml/conf/gorodetska.doc+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>
5. Камінська О. В. Психологія інтернет-залежності: Монографія / Камінська О. В. // Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2015. – 340 с.
6. Южанинова Е. Р. Интернет как новое пространство самореализации молодёжи / Южанинова Е. Р. // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2013. – № 7 (156). – 82-89с.

УДК 159.9

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ МЕТОДАМИ АРТ-ТЕРАПІЇ

Павлюк І., здобувач ОС «магістр»
 спеціальності 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ
Березюк Т.П., канд.психол.наук, ст.викл.

Арт-терапія належить до відносно молодих форм психологічної допомоги, які інтенсивно розвиваються. В Україні арт-терапія перебуває у стадії становлення. Найбільшого розвитку дістали такі її форми як терапія за допомогою образотворчого мистецтва, танцювально-рухова терапія й казкотерапія як форма бібліотерапії. Ці форми арт-терапії активно обговорюються в науковій літературі, презентуються на різних конференціях і семінарах. Меншою мірою описана робота українських арт-терапевтів у рамках кольоротерапії, драматерапії, музикотерапії, манкотерапії як форми піскової терапії.

Сьогодні українське суспільство, яке постраждало від насильства, вимушеного переселення, під час бойових дій та ін потребує неабияку професійну психологічну допомогу. Окреме місце у наданні такої допомоги належить *арт-терапії* як методу, що є найбільш адекватним в роботі з психічною травмою.

Метою дослідження є аналіз надання психологічної допомоги особистості методами арт-терапії.

Виклад основного матеріалу дослідження. У різних країнах в останні роки все активніше застосовується такий інноваційний здоров'язберігаючий підхід, як психотерапія мистецтвом (arts therapies). Відповідно до міжнародної класифікації (European Consortium for Arts Therapies Education), психотерапія мистецтвом представлена чотирма модальностями:

- арт-терапія (психотерапія за допомогою образотворчого мистецтва);
- драматерапія (психотерапія за допомогою сценічної гри);
- танцювально-рухова (психотерапією за допомогою руху та танцю);
- музично-танцювальна терапія (психотерапія за допомогою звуків та музики).

У Сполучених Штатах однією з перших почала вивчати терапевтичне мистецтво Маргарет Наумбург. Вона розробила кілька навчальних програм з терапії мистецтвом. У своїй роботі Наумбург спиралася на ідею Фрейда про те, що первинні думки і переживання, які виникають у підсвідомості, найчастіше виражаються у формі образів і символів. Фахівцями виділено види арт-терапії, а саме: артсинтезтерапію, анімаційну терапію, бібліотерапію, відео терапію, фототерапію, ігротерапію, драматерапію, маскотерапію, ізотерапію, кольоротерапію, пісочна терапію, роботу з глиною, оригамі, музикотерапію, танцювальну, казкотерапію. Арт-терапія розглядається як сукупність методів психологічного або психофізичного впливу, пов'язаних з образотворчою діяльністю пацієнтів з різною психічною та соматичною патологією та застосовуваних з метою їх лікування, профілактики та реабілітації. Названий метод (як метод зцілення за допомогою творчості) досліджували

зарубіжні та вітчизняні вчені: О. Вознесенська, Л. Волкова, У. Кероул, Е. Крамер, М. Наум, Є. Пінчук, Г. Побережної, О. Сороки, А. Хілл, В. Шевченко К. Юнг та інші. Основна мета методу полягає в гармонізації розвитку особистості через розвиток здатності самовираження, самопізнання через мистецтво, а також у розвитку здібностей до конструктивних дій з урахуванням реальності навколишнього світу.

Б. Карвасарський у «Психотерапевтичній енциклопедії» визначає арт-терапію як «використання мистецтва в якості терапевтичного чинника». Саме арт-терапія є простим та ефективним способом психологічної допомоги, заснованим на творчості та грі, що має широкий діапазон вікового застосування (від дітей до людей похилого віку). Л. Міллер дає визначення поняттю «арт-терапія» як напряму психотерапії, психокорекції та реабілітації, заснованому на занятті клієнтів (пацієнтів) образотворчим мистецтвом [3]. О. Вознесенська визначає арт-терапію через поняття «зцілення». У відповідності до поглядів автора, арт-терапія – це засіб зцілення за допомогою творчого самовираження [2].

Арт-терапевт і художник А. Хілл, який виявив терапевтичні можливості рисунку і малярства для хворих на туберкульоз, стверджував, що цінність арттерапії полягає у тому, що вона «повністю оволодіває розумом, як і руками, і вивільняє творчу енергію зазвичай стриманих пацієнтів» [5, с.101-102]. Це, на думку А. Хілла, спонукає пацієнта «створювати міцну систему оборони від нещастя». Проблеми використання арт-терапії у роботі практичного психолога досліджували сучасні українські вчені В. Назаревич, І. Борейчук та ін. Дослідниці обґрунтували можливості застосування арт-терапії в психологічному консультуванні та навели прийоми, методи, техніки психологічного консультування тривожних станів. Нині арт-терапія є технологією психічної гармонізації та розвитку людини, засобом вирішення внутрішніх конфліктів особистості, використання її творчого потенціалу; технологією знаходження та активізації ресурсів і поширення діапазону саморегуляції [4].

Підтвердженням переваг методів арт-терапії серед інших форм психотерапевтичної та психологічної роботи є наступне:

- практично кожна людина може брати участь в арт-терапевтичній роботі (незалежно від віку, культурного досвіду й соціального стану);
- арт-терапія має цінність при використанні з тими групами клієнтів, які мають певні мовні обмеження;
- арт-терапія є засобом вільного самовираження, самопрояву і самопізнання;
- арт-терапевтичні методи мають значною мірою «інсайторієнтований» характер, зумовлюють атмосферу довіри, розуміння внутрішнього світу людини;
- арт-терапевтична робота в більшості випадків викликає у людей позитивні емоції, допомагає долати апатію, безініціативність, формувати активну життєву позицію та позитивне світосприйняття;
- арт-терапія ґрунтується на мобілізації творчого потенціалу особистості, внутрішніх механізмів саморегуляції та самообілізації;
- відзначається особливою «м'якістю» прийомів і психокорекційних впливів [1, с. 5].

Висновки. Отже, головним принципом арт-терапії є схвалення і прийняття всіх продуктів творчої образотворчої діяльності незалежно від їх змісту, форми і якості. На основі цього принципу визначають мету арт-терапії як методу гармонізації розвитку особистості через розвиток здатності самовираження і самопізнання через мистецтво, розвиток здатності до конструктивних дій з урахуванням реальності навколишнього світу [4, с. 304].

Можна стверджувати, що на сьогодні назріла необхідність формування арт-терапії як окремої спеціальності. У більш віддаленому майбутньому, як і в інших країнах, можлива інтеграція арт-терапії в систему медичного страхування, освіти, що приведе до того, що ця сфера стане невід'ємною частиною соціальних заходів профілактичного й реабілітаційного характеру.

Список використаних джерел

1. Арт-терапия – новые горизонты / под ред. А.И. Копытина. Москва: Когито-Центр, 2006. 336 с.
2. Вознесенська О. Л. Арт-терапія як засіб психосоціального відновлення особистості. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки* : зб. наук. пр. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2015. № 3 (29). С. 40–47.
3. Миллер Л. В. Модель экстренной психологической помощи. Научно-практические и прикладные аспекты деятельности Центра экстренной психологической помощи ИЭП МГППУ за ред. И. А. Баева. М. : Экон-информ, 2011. С. 21–54.
4. Сорока О.В. Арт-терапевтична компетенція як складова професійної компетентності фахівців соціальної сфери. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2016. № 2 (12).
5. Malchiodi C.A. Handbook of Art Therapy. London; NY: The Guilford Press, 2003. 480 p.

УДК: 159.922.76-053.5

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Пазднікова Світлана, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 2 курс, РДГУ

Керівник: Литвиненко С.А., доктор пед. наук, професор

Сучасний світ наносить значний вплив на формування юної особистості дитини. Відтак, кожна дитина у актуальному навколишньому просторі потрапляє під вплив великої кількості несприятливих факторів, які тягнуть за собою передумови для гальмування розвитку потенційних можливостей. Науковці-сучасники зазначають, що останній період характеризується збільшенням кількості дітей із найрізноманітнішими проявами дезадаптації. Перебування в освітньому просторі – один із найбільш значущих етапів розвитку та становлення особистості. Власне, це той час, коли відбувається активний процес формування особистості, динамічно формуються та розвиваються основні психічні функції і, разом з тим, спостерігається поява перших ознак труднощів соціальної адаптації. Проблематика шкільної дезадаптації на сьогодні постає одним із актуальних та гострих питань для глибоко вивчення. Власне, поява такої проблеми пов'язується зі збільшенням кількості неблагополучних впливів на несформовану психіку молодшого школяра.

Проблематику процесів розвитку особистості у векторі «адаптація-дезадаптація» аналізували такі вчені, як: Б. Ананьєв, Д. Ельконін, Л. Божович, Р. Овчарова, С. Рубінштейн, О. Ушакова та ін. Причини виникнення явища дезадаптації серед школярів початкових класів досліджували такі науковці як Е. Александровська, Г. Бурменська, О. Боделян, Л. Лідерс, Л. Дзюбко, О. Захаров та ін. Відтак, Н. Лусканова вивчала діагностичні аспекти проблем шкільної адаптації учнів початкової школи.

Мета статті: теоретично дослідити психологічні чинники дезадаптації дітей молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вступ дитини до школи стає одним з найбільш вагомих переломних періодів у її житті. Це пов'язується з тим, що дитина формує нові взаємовідносини з дорослими та однолітками. Власне, зміна провідної діяльності теж відіграє значну роль у цьому процесі. Дитина переходить від гри до безпосереднього навчання. Початок освітнього процесу - це важливий і досить відповідальний етап життя підростаючої особистості. Вочевидь, він провокує тотальну перебудову та зміну способу життя дитини.

Виникнення проблем дезадаптації учнів молодшої школи провокує актуалізація

ЗМІСТ

БЕЛІЧЕНКО У. Арт-терапія як засіб корекції тривожності молодших школярів	3
БЕЛІЧЕНКО У. Арт-терапія як засіб корекції тривожності молодших школярів.....	7
БЫЛИНСКАЯ Е. Проявление синдрома эмоционального выгорания у медицинских работников	10
БОРТНИК М. Психологічні особливості проявів інфантилізму в підлітковому віці.....	14
ВЛАСНОВА А. Психологічні особливості подружніх стосунків із різним типом прихильності у різні вікові періоди	17
ВОЙТОВИЧ К. Психологічний аналіз розвитку креативності в молодшому шкільному віці.....	20
ВОЛОЩУК В. Особливості організації театральної діяльності у психолого-педагогічному просторі	22
ГАВРИЛЮК О., НАЗРЕЦЬ Л. Вплив вікових особливостей на мотивацію навчальної діяльності школярів	25
ГНІВОШЕВСЬКА А., КУЛАКОВ Р. Психологічні особливості комп'ютерної залежності у підлітковому віці	28
ГРИЦЮК К. Причини булінгу у підлітковому віці	32
ГУРАНЕЦЬ А. Особливості взаємозв'язку психологічного благополуччя та адаптації студентів-першокурсників до навчання у ЗВО.....	34
ДАВИДЮК В., ХОМИЧ І. Роль спілкування у формуванні особистості	37
ДВОРАК Д., КУЛАКОВА Л. Психологічна профілактика боулінгу серед молодших школярів.....	39
ДЕМ'ЯНИУК В., КУЛАКОВА Л. Сепарація як феномен міжособистісних стосунків.....	43
ДЗЬОБА Ю. Теоретичний аналіз понять «одnodітні» та «багатодітна» родини	46
ДОЛЯ Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	50
КЛИМЧУК І., КУЛАКОВА Л. Психологічний стрес сучасної молоді: чинники та особистісні детермінанти	53
ЛЕВЧЕНЯ В., НАЗРЕЦЬ Л. Пізнавальний інтерес як мотив навчально-пізнавальної діяльності школярів	56
МАРКОВА І. Емпіричне дослідження ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	59
МИСАН Я. Основні підходи до розвитку творчої діяльності у сучасній педагогічній і психологічній науці	62
МИХАЙЛОВА Т. Емпіричне дослідження особливостей поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях	65
МИХАЛЮК Ю. Референтна група однолітків як фактор прояву конфліктності в юнацькому віці	69
НОВОСАД Т. Проблема комунікативної компетентності майбутніх фахівців.....	72
ОЛЕКСІЙЧУК Д. Особливості ціннісної сфери підлітків	75
ОСТАПУК О. Вплив емоцій на успішність студентів	78

ПАВЛОВА Р., КУЛАКОВА Л. Вплив соціальних мереж на зміст ціннісних орієнтацій у підлітковому віці	81
ПАВЛЮК І., БЕРЕЗЮК Т. Психологічна допомога особистості методами арт-терапії	84
ПАЗДНІКОВА С. Психологічні чинники дезадаптації дітей молодшого шкільного віку.....	89
ПИЛИПЧУК І. Основні підходи до розуміння соціально-психологічної адаптації у сучасній психологічній науці	90
ПОЛЮХОВИЧ Т., БЕРЕЗЮК Т. Емоційний інтелект як складова професійної успішності майбутніх фахівців	93
ПОЛЯК К. Інноваційні підходи до управління сучасним загальноосвітнім навчально-виховним закладом	96
САВА О., КОРЧАКОВА Н. Пути формирования национального самосознания (Зарубежный опыт).....	97
САВЧУК В. Особливості самопрезентації студентів.....	99
САКОВСЬКА О. Особливості психологічного дослідження тривожності підлітків ...	102
САМЧУК І. Особливості корекції тривожності у ранньому юнацькому віці	104
СВИСТУН В. Особливості психологічної корекції шкільної тривожності молодших школярів	108
СЕМЕНЧЕНКО Р., КОРЧАКОВА Н. Емоційна направленість як чинник мізогінії	110
СОСОНЮК О., СОЗОНЮК О. Індивідуальні особливості регуляції і саморегуляції поведінки підлітка	112
ТАРАРОВА А. Сучасні підходи до організації навчально-виховного процесу в інклюзивному класі	115
ТИШИНСЬКА Я., ЮРЧУК О. Особливості використання спортивного танцю в процесі розвитку рухової активності дітей старшого дошкільного віку	117
ТРАЧИК М. Теоретичне та експериментальне вивчення експериментальне вивчення особливостей ігрової діяльності дітей на етапі вікових криз	119
ХОМА О., БЕРЕЗЮК Т. Психологічні підходи до вивчення феномену академічної прокрастинації у студентському віці.....	122
ЧИЧУК Ю. Вплив взаємостосунків із батьками на особистісний розвиток дитини ...	125
ЧОРНОУС Я., НАЗАРЕЦЬ Л.М. Психологічні умови впливу на формування пізнавального інтересу школярів.....	127
ШЕВЧУК О. Особливості психологічного дослідження самоствавлення підлітків ...	130
ШПРАХА Л., КУЛАКОВА Л. Психологічні умови впливу на формування пізнавального інтересу школярів	132
ЮЩУК А. Особливості міжособистісних стосунків у юнацькому віці	135
ЯКИМЕЦЬ М., КУЛАКОВА Л. Чинники психологічного благополуччя особистості.	137
ЛОНГІНОВА О., КОРЧАКОВА Н. Феномен співзалежності в аб'юзивних стосунках	141